

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

SSA Marek Machnij

w sprawie z powództwa „C. – Stocznia Rieczna” Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko J. W.

o zwolnienie zajętych przedmiotów od egzekucji,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 listopada 2011 r.,
zażalenia pozwanego na postanowienie o kosztach
zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 24 czerwca 2010 r.,

- 1) **zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 2) **zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 336 zł (trzysta trzydzieści sześć złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony powodowej od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o zwolnienie spod egzekucji wskazanych w pozwie ruchomości. Jednocześnie Sąd drugiej instancji odstąpił od obciążenia strony powodowej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu apelacyjnym powołując się na przesłanki art. 102 k.p.c. i wskazując, że podstawą rozstrzygnięcia zapadłego w tym postępowaniu była niezależna od woli stron zmiana okoliczności, a mianowicie umorzenie z mocy prawa (art. 146 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), w wyniku ogłoszenia upadłości dłużnika, postępowania egzekucyjnego, w toku którego zajęto ruchomości będące przedmiotem powództwa wytoczonego na podstawie art. 841 § 1 k.p.c., co skutkowało utratą w postępowaniu apelacyjnym legitymacji czynnej strony powodowej.

W zażaleniu na zawarte w powyższym wyroku rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego pozwany zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. przez bezpodstawne zastosowanie i wnosił o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie na jego rzecz od strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego w kwocie 3 600 zł oraz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Powołany przez Sąd Apelacyjny, jako podstawa nieobciążenia strony przegrywającej sprawę kosztami postępowania apelacyjnego, przepis art. 102 k.p.c. pozwala w przypadkach szczególnie uzasadnionych zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej kosztami w ogóle. Jest to przepis o charakterze wyjątkowym, wskazujący przesłanki odstąpienia od zasady ponoszenia przez stronę odpowiedzialności za wynik procesu przewidzianej w art. 98 k.p.c., zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Jako przepis wyjątkowy, art. 102 k.p.c. musi być wykładany

ściśle, co oznacza, że jedynie rzeczywiście wyjątkowe, szczególne okoliczności pozwalają na zastosowanie w sprawie zasady słusności i nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu, gdyż obciążenie strony w takiej sytuacji kosztami godziłoby w poczucie sprawiedliwości.

Słusznie skarżący zarzuca, że okoliczności wskazane przez Sąd Apelacyjny nie są okolicznościami szczególnymi ani wyjątkowymi, w rozumieniu art. 102 k.p.c. i nie uzasadniają zastosowania w sprawie tego przepisu. Można wprawdzie uznać, że nie jest typowa sytuacja, gdy w toku procesu o zwolnienie spod egzekucji powód traci legitymację czynną wskutek umorzenia postępowania egzekucyjnego w wyniku ogłoszenia upadłości dłużnika, jednak nie jest to sytuacja, w której zasady słusności uzasadniałyby nieobciążenie go kosztami postępowania poniesionymi przez stronę przeciwną, która nie miała żadnego wpływu na taki przebieg postępowania egzekucyjnego ani procesu opartego na art. 841 § 1 k.p.c. i musiała ponieść koszty swojej celowej w nim obrony. W rozpoznawanej sprawie jest to tym bardziej nieuzasadnione, że to pozwany już na pierwszej rozprawie apelacyjnej w dniu 28 stycznia 2010 r. poinformował Sąd, iż dłużnik egzekwowany pozostaje w upadłości likwidacyjnej, natomiast strona powodowa nie podjęła żadnych czynności by okoliczności te ustalić i w toku postępowania przed Sądem drugiej instancji nie zajęła stanowiska procesowego, które pozwalałoby na umorzenie tego postępowania, bez potrzeby przeprowadzenia kolejnych rozpraw apelacyjnych, w których czynnie uczestniczył pełnomocnik pozwanego składając pisma procesowe.

W takich okolicznościach brak podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., co prowadziło do zmiany przez Sąd Najwyższy zaskarżonego postanowienia (art. 398⁶ w zw. z art. 394⁹¹ § 3 k.p.c.) i zasądzenia od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. oraz kosztów postępowania zażaleniowego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, art. 397 § 3 i art. 398²¹ k.p.c.